

Kunstgras: hergebruiken als het kan, recyclen als het moet

Hergebruik oude kunstgrasmatten geen optie volgens BSNC-rapport, maar niet iedereen is het daarmee eens

Rennen en Laurant wijzen voor de argumentatie naar de ladder van Lansink, een Nederlandse visie op circulariteit. Het aantal treden van de ladder verschilt, maar blijft doorgaans beperkt tot vijf: preventie, hergebruik, sorteren en recyclen, verbranden, storten. Het idee achter de ladder is: hoe hoger de trede, hoe meer circulair.

Nieuwe toekomst

Toen kunstgrasrecycling mogelijk werd, ging op veel plaatsen de vlag uit. Het principe: de oude mat en de infill scheiden en beide recyclestromen opnieuw als grondstoffen in de markt zetten. Maar recycling is niet de enige optie. 'Je gaat voorbij aan de wet als je niet eerst onderzoekt of er andere mogelijkheden zijn', zegt ondernemer Carl Rennen. Rennen verwijderd al sinds 2005 kunstgrasmatten, die vervolgens elders als tweedehands worden weggezet. 'Daarvoor werken wij samen met een retailer.' Soms draagt hij de mat echter over aan de

opdrachtgever of aannemer. 'Daar zitten gerenommeerde kunstgrasinstallateurs bij, die ook een eigen handel in tweedehands kunstgras hebben opgezet. Voor vrijwel elke vrijgekomen kunstgrasmat is er nog steeds een toekomst, eventueel zelfs als trapveldje in de wijk of bij iemand in de achtertuin.' Rennen is van mening dat dit beter is dan het kunstgras te verwerken tot bijvoorbeeld picknicktafels. 'Die oplossing is volgens de ladder van Lansink laagwaardiger dan hergebruik. Bovendien verschuif je daarmee het probleem, omdat het materiaal dat daar vroeger voor werd gebruikt nu onaangeroerd blijft.' Ook Maarten Laurant van Laurant Kunstgras vindt het opmerkelijk dat er weinig over het hergebruik van kunstgras wordt gerept. 'Ik kom uit de grond-, weg- en waterbouw. Daar is de norm dat hergebruik de beste vorm van recyclen is.' Als voorbeelden van plaatsen waar tweedehands kunstgras zou kunnen worden gebruikt, noemt Laurant hondenkennels en privétuinen, maar ook

In februari kwam de BSNC met het eerste concept van het geüpdatete 'zorgplicht-document kunstgras'. Daarin wordt gesteld dat hergebruik van kunstgras geen optie is. Onder andere Carl Rennen van Carpet Beater en Maarten Laurant van de Laurant Groep zijn het hier niet mee eens. Moeten we onze visie op wat te doen met verwijderde kunstgrasmatten veranderen?

Auteur: Guy Oldenkotte

boerenbedrijven. 'Wij zijn benaderd door een boer die tweedehands kunstgras wilde leggen om de hoeven van zijn vee te beschermen.'

Juridisch kader

Toen het tv-programma Zembla de problematiek van de almaar groeiende stapel afgedankt kunstgras op de kaart zette, repten de programmamakers ook van illegale handel in afval. Het ging daarbij om kunstgras dat was doorverkocht terwijl het al als afval was bestempeld. 'Wat daar is gebeurd, is in feite een milieudelict', stelt Rennen. 'Als afgesproken is dat het kunstgras als afval moet worden gezien, moet je het ook als zodanig verwerken. Je kunt het dan niet meer zomaar verkopen.' De situatie is anders als bij de aanbesteding van het renovatieproject wordt afgesproken dat de uitgeklopte mat mag worden hergebruikt. Om zeker te zijn van het juridisch kader waarbinnen hij werkt, droeg Rennen onderzoekers van Tauw op om dit kader te onderzoeken. 'Onze conclusie is dat

8 min. leestijd

ACTUEEL

het helemaal voldoet aan de wet', stelt Jurgen Ooms van Tauw. 'De wet spreekt over het zich ontdoen van iets, zonder exact te definiëren wat dat nu eigenlijk betekent.' Om die reden plaatst Ooms een disclaimer: 'Het is namelijk best mogelijk dat een rechter toch anders aankijkt tegen het idee van het zich ontdoen van iets.' Om het allemaal wat helderder te krijgen, neemt Ooms het voorbeeld van een oude tv die niet langer aan de wensen voldoet. 'Ik kan deze bij het grof vuil aan de straat zetten of naar de afvalinzameling brengen. Maar als hij nog goed functioneert, kan ik hem ook op Marktplaats zetten of naar de kringloopwinkel brengen. In al deze voorbeelden ben ik uiteindelijk geen eigenaar meer van die functionerende tv, maar de eindbestemming is steeds anders. Wat die eindbestemming is, hangt dus sterk af van mijn intentie: wil ik dat die tv nog wat oplevert of iets kan betekenen voor iemand anders? Of interesseert het me niet wat ermee gebeurt, zolang dat ding maar

niet meer in mijn huis staat? In het eerste geval ontdoe ik me er niet van en is het voorwerp dus geen afvalstof; in het laatste geval ontdoe ik me ervan en is het wel een afvalstof.'

Geen afval

Ooms' advies is dat opdrachtgevers en bestekschrijvers exact aangeven wat zij willen dat er met de oude mat gebeurt. 'Als ze het afval noemen, moet het ook zo worden verwerkt. Ziet men het echter als een product dat een tweede leven mag krijgen, dan mag de uitgeklopte mat als tweedehands in de markt worden gezet.' Rennen noemt dat niet meer dan logisch. 'Het kunstgras dat in Nederland wordt gelegd, is van goede kwaliteit. Wanneer wij het hebben uitgeklopt, kan het nog zeker 20 jaar worden gebruikt. We hebben klanten die specifiek tweedehands kunstgras willen, omdat deze matten een eigen uitstraling hebben gekregen. Elke grasspriet heeft zijn eigen slijtage meegemaakt. Dit geeft een levendige

en natuurlijke uitstraling. Uit de fabriek zijn alle sprietten even lang en even dik. Het kunstmatige dat je bij een nieuwe mat ziet, is verdwenen. Weggooiën van die matten is gewoon kapitaalvernietiging', zo stelt hij. Laurant voegt daaraan toe: 'Veel kunstgrasvelden worden vroegtijdig vervangen omdat clubs fuseren of omdat men subsidie kan krijgen. Ik vind het vreemd om een mat die nog goed functioneert opeens als afval aan te merken. Als hij gisteren nog naar wens functioneerde, waarom zou je hem dan vandaag als afval bestempelen omdat je toevallig subsidie kunt krijgen voor een nieuwe kunstgrasmat?' Laurant wijst er ook op dat het recyclen van een oude mat doorgaans een veel grotere ecologische footprint heeft.

Zorgplicht?

Aangezien het wettelijke kader dus ruimte biedt voor verschillende interpretaties van de term 'zich ontdoen van', zou het zowel de markt als de industrie helpen als zaken nauwkeuriger

Volgens de Ladder van Lansink moet iedereen ernaar streven een zo hoog mogelijke trede te bereiken

Jurgen Ooms

De Carpetbeater klopt de mat helemaal uit.

Carpetbeater

Rennen verwijdert het kunstgras met behulp van de Carpetbeater, een machine die hij samen met het bedrijf Th. Schuurman & Zn. heeft ontwikkeld. De machine tilt de mat op en trekt deze strak, voordat hij met infill en al onder een borstel wordt geleid, waarna de mat ondersteboven wordt gekeerd. 'De zwaartekracht doet de rest. De infill die vrijkomt, vangen we op in bigbags, zodat deze kan worden hergebruikt voor het nieuwe veld of afgevoerd naar een erkende verwerker.'

De hoeveelheid afval blijft bij de verwijdering zeer beperkt.

De verzamelde infill kan opnieuw worden ingezet of worden afgevoerd naar een erkende verwerker.

Carl Rennen

‘Voor vrijwel elke vrijgekomen kunstgrasmat is er nog steeds een toekomst’

worden vastgelegd. Bijvoorbeeld in een update van het zorgplichtdocument van de Branchevereniging Sport en Cultuurtechniek (BSNC). Daar wordt momenteel aan gewerkt, maar men hinkt hierbij op meerdere gedachten. Eén daarvan is dat bij een renovatie het kunstgras moet worden afgevoerd naar een erkende verwerker, en dat het alleen in specifieke situaties mogelijk is om de mat op een andere locatie te leggen. Het aanbieden aan particulieren of handelaren wordt niet toegejuicht. ‘Ik heb daarover bij de BSNC aan de bel getrokken, ook omdat ik het erg gekleurd vind’, zegt Rennen. Hij is echter geen lid van de branchevereniging. ‘Ik heb geadviseerd een onafhankelijke externe specialist in te huren om dit onderwerp te bekijken, om niet in de hoek gezet te worden als preker voor eigen parochie. Veel mensen dragen namelijk meerdere petten of hebben verschillende belangen. Uiteindelijk is het: wie betaalt, bepaalt. Het heeft voor mij dan weinig zin om aan die gesprekken deel te nemen.’

Leidraad afvalstof of product

Waar Rennen zich laat leiden door de ladder van Lansink, is voor anderen de Leidraad afvalstof of product (LAP) van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat het criterium. ‘In de wet is vastgelegd dat ieder bestuursorgaan rekening moet houden met de LAP’, zo verklaart Marcel Bouwmeester namens de Vereniging Sport en Gemeenten. De LAP stelt dat er drie beoordelingscriteria zijn om te bepalen of er sprake is van een afvalstof of een product: (voortgezet) gebruik, bijproduct en einde-afval. ‘Bij voortgezet gebruik moet de opdrachtgever voorafgaand aan bestek of realisatie een plan met onderbouwing maken waarin staat wat er met het kunstgras gedaan kan worden. De ladder van Lansink is erop gericht prioriteit te geven aan de milieuvriendelijkste verwerkingswijzen, maar gaat niet boven de LAP en de Wet milieubeheer.’ De toetsingsgronden zijn een middel om vast te stellen of wordt voldaan aan de afvaldefinitie en de voorwaarden uit artikel 1.1, zesde en achtste lid, van de Wet milieubeheer. Die toetsingsgronden zijn: het gebruik van het materiaal moet zeker zijn, het gebruik van het materiaal moet rechtmatig zijn en het gebruik van het materiaal moet voldoende hoogwaardig zijn. Over een definitie van ‘hoogwaardig’ wordt met geen woord gerept. Wel stelt de LAP dat het gebruik van het materiaal moeten worden vastgelegd middels bijvoorbeeld contracten, facturen, bindende verklaringen of intentieverklaringen. ‘Veel mensen vergeten dat een ontdoener van afval een wettelijk acceptatiebewijs moet krijgen of hebben van een erkende verwerker, waarin staat dat die dit afval ook mag accepteren’, merkt Bouwmeester op. ‘Is dit bewijs er niet of mag het bedrijf het betreffende afval niet accepteren, dan is de gemeente nog verantwoordelijk voor het afval. Veel gemeenten labelen kunstgras om bovenstaande reden bewust als afval. We moeten namelijk ook voorkomen dat kunstgras straks alsnog bij het restafval terechtkomt. Hergebruik moet doelmatig zijn en mag geen reden zijn om afvoer- of recyclingkosten te voorkomen.’ De LAP stelt ook dat er geen ongunstige effecten mogen zijn voor het milieu of de menselijke gezondheid. Bij dat laatste punt komt de discussie omtrent vervuiling door microplastics om de hoek kijken. Dat stoort Rennen tegen het zere been. ‘Het is belachelijk dat je product van achter een bureau wordt beoordeeld als ongeschikt. Mensen die dat roepen, zijn nog nooit bij mij op een project geweest’, zo merkt hij op.

Maarten Laurant

‘Opdrachtgevers en bestekschrijvers moeten exact aangeven wat zij willen dat er met de oude mat gebeurt’

Commissie

Dit vakblad heeft gebeld met een aantal andere leden van de commissie die betrokken is bij de update van het zorgplichtdocument, maar er bestond weinig enthousiasme om met naam en toenaam te reageren. Een aantal argumenten willen wij u echter niet onthouden. Volgens de commissieleden is het verschil in visie helemaal niet zo ingrijpend. Iedereen is het er feitelijk over eens dat hergebruik de beste optie is, maar zaken moeten wel goed geregeld worden. Een

Reactie Marcel Bouwmeester

‘Bij voortgezet gebruik moet een opdrachtgever voorafgaand aan bestek of realisatie een plan met onderbouwing maken waarin staat wat er met het kunstgras gedaan kan worden. In dit plan moeten de drie LAP-criteria voor “voortgezet gebruik” opgenomen en beschreven zijn. Hoe beter het plan voor voortgezet gebruik, hoe beter het door handhaving kan worden getoetst conform de Wet milieubeheer. Deze toetsing mag alleen uitgevoerd worden door het bevoegd gezag conform de Wet milieubeheer. Vandaar mijn advies om ruim op tijd te starten met het zoeken naar mooie, nuttige en doelmatige projecten waar hergebruikt kunstgras kan worden gelegd. Betrek het bevoegd gezag er tijdig bij, om alles zo goed mogelijk af te stemmen.

‘De Carpetbeater klopt alles wat in de mat zit eruit voordat we de mat oprollen en wegleggen.’ Om die claim te verifiëren, ging deze auteur zelf op locatie kijken. En het moet gezegd: de verschillende stukken die daarbij werden beoordeeld, leken optisch zeker schoon te zijn.

Punt van discussie

Rennen meent dat men vooral om zijn marktaandeel vecht. ‘Ik verkoop jaarlijks zo’n 350.000 m² tweedehands kunstgras en het plafond is nog altijd niet in zicht. Ik sla niets op, maar verkoop het meteen door omdat er zoveel vraag naar is.’ Die 350.000 m² is ongeveer een vijfde van het totale volume van 1,5 tot 2 miljoen m² kunstgras dat jaarlijks beschikbaar komt voor hergebruik of recycling.

commissielid zei letterlijk: ‘Ik betwijfel of de markt wel zo groot is als Carl Rennen aanhaalt. Persoonlijk zou ik een 60mm-mat van oud voetbalkunstgras nog niet voor niets in mijn tuin willen hebben. En moeten we blij zijn met de toepassing van een stukje kunstgras van bijvoorbeeld 100 vierkante meter voor een caravan op de camping? Ik denk dat dat matje aan het eind van de zomer naar de stort wordt gebracht. Dan kies je niet voor de hoogste trede van de ladder, maar voor de laagste, want dat materiaal wordt verbrand.’

In mijn optiek moeten we alleen de kansrijke opties voor kunstgras voor voortgezet gebruik of hergebruik beoordelen en vaststellen. De meeste kunstgrasvelden zijn oud en versleten of het type gras is ongeschikt voor hergebruik. De vezels liggen plat of de tuftbanen zijn goed waar te nemen. In dat geval moet je voortgezet gebruik niet overwegen.

De BSNC-werkgroep circulariteit heeft het onderwerp kunstgras voor voortgezet gebruik opgepakt. Er wordt gewerkt aan een update van het document waarin beschreven staat hoe een kunstgrasveld moet worden opgeruimd. Als het goed is, komt er later dit jaar een nieuwe versie van dat document uit.’

Marcel Bouwmeester

Eerder dit jaar claimde GBN-AGR in staat te zijn die hoeveelheid van 2 miljoen m² helemaal alleen te verwerken. Eind april meldde Re-Match dat zijn nieuwe fabriek in Tiel een vergelijkbare verwerkingscapaciteit krijgt. Daarnaast heeft ook de combinatie Gubbels-Topgrass een eigen verwerkingsinstallatie aangekondigd. Kortom: binnen één jaar nadat hier is begonnen met de verwerking van afgedankt kunstgras, is er al overcapaciteit.

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!